

RAPPORT

Inkoopbehoeften begeleiding bij re-integratie

Gemeente Pijnacker-Nootdorp

17 maart 2023

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Achtergrond.....	3
1.3 Inleiding analyse	4
1.4 Wat verstaan we onder re-integratie-instrumenten?	4
1.5 Welke doelgroepen onderscheiden we?	6
1.6 Op welke wijze hangt het aanbod samen?	8
1.7 Welke instrumenten willen we inzetten per doelgroep?	10

Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Pijnacker-Nootdorp (hierna ook: gemeente) is voornemens een inkoopproces te starten voor de begeleiding bij re-integratie. De gemeente heeft namelijk de belangrijke taak inwoners met een bijstandsuitkering te begeleiden en ondersteunen in hun zoektocht naar werk óf waar werken (nog) niet mogelijk is, naar een andere zinvolle dagbesteding. De ambities van de gemeente hieromtrent zijn verwoord in het plan van aanpak 'Werken, werken aan en meedoen', dat eind 2019 door de gemeenteraad is vastgesteld. De hoofddoelstelling is de arbeidsparticipatie van de inwoners te vergroten door hen aan het werk te helpen en het ontwikkelen van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze hoofddoelstelling wordt uitgewerkt in de volgende subdoelstellingen:

- Het bevorderen van uitstroom door inwoners aan het werk te helpen.
- Ontwikkelen van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- Bevorderen van (verdere) professionaliteit in de uitvoering.
- Leren en innoveren binnen de Participatiewet, waaronder integraliteitsbevordering.

Aanleiding voor het inkopen van de begeleiding bij re-integratie is het aflopen van een aantal contracten met de huidige aanbieders. Het beoogde resultaat van het succesvol doorlopen van de inkoopprocedure zijn nieuw afgesloten (raam)overeenkomsten met aanbieders van deze diensten. Om tot deze nieuwe overeenkomsten te komen, is de gemeente allereerst gestart met het specificeren van de inkoopbehoeften. De uitkomsten hiervan zijn opgesteld in het voorliggende document.

1.2 Achtergrond

Vanuit de Participatiewet zijn gemeenten verantwoordelijk voor het re-integratiebeleid. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt moeten zo volwaardig mogelijk kunnen meedoen. De maatschappelijke effecten van re-integratie zijn groot. Betaald werk is de beste manier om de bestaanszekerheid te vergroten. Met een inkomen is men minder afhankelijk van (fluctuerende) overheidsregelingen en bouwt men pensioen op. Daarnaast zorgt re-integratie voor een verbetering van de fysieke en mentale gezondheid (vermindering van zorgkosten), meer zelfwaardering, autonomie, participatie en sociale contacten.

De arbeidsmarkt is de afgelopen jaren sterk veranderd. Denk hierbij aan ontwikkelingen als afname van de baan zekerheid, flexibiliteit en verdringing aan de onderkant van de arbeidsmarkt. In de huidige arbeidsmarkt is er sprake van krapte: er zijn veel openstaande vacatures en er is te weinig gekwalificeerd personeel. Met name in de sectoren zorg & welzijn, transport & logistiek, groen en detailhandel zijn er in de gemeente Pijnacker-Nootdorp tekorten. Vooral werkzoekenden met een korte(re) afstand tot de arbeidsmarkt profiteren hiervan. Als wij kijken naar de inwoners

met een bijstandsuitkering zien we dan ook dat de groep werkzoekenden met een korte(re) afstand tot de arbeidsmarkt kleiner wordt en verschuift naar een steeds groter wordende groep werkzoekenden met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep is in Pijnacker-Nootdorp aanzienlijk: 60% van de inwoners met een bijstandsuitkering ontvangt die al langer dan twee jaar en 44% zelfs langer dan vijf jaar¹.

De klantmanagers van de gemeente en de accountmanagers van het werkgeversservicepunt Zuid-Holland Centraal (hierna: WSP ZHC) ervaren dat het steeds moeilijker wordt om een 'match' te maken tussen een werkgever en een werkzoekende. Tegelijkertijd zien we ook dat de huidige situatie arbeidsmarktkansen biedt. Werkgevers zijn, in hun zoektocht naar personeel, meer dan ooit bereid om te investeren. Succesvolle re-integratie is dan ook in belang van zowel de kandidaat als de werkgever. Om ook de groep inwoners met een grote(re) afstand tot arbeidsmarkt te stimuleren en te ondersteunen om naar vermogen mee te doen, is een integrale aanpak en aanbod van re-integratietrajecten noodzakelijk. Een aanbod dat is toegesneden op de verschillen tussen inwoners met een bijstandsuitkering en handvatten biedt om belemmeringen die participatie in de weg staan stapsgewijs aan te pakken.

1.3 Inleiding analyse

De gemeente heeft voorliggende analyse opgesteld om voorafgaand aan het inkoopproces de juiste vragen te formuleren met betrekking tot de behoeften aan re-integratietrajecten voor inwoners met een bijstandsuitkering. Bij het bepalen van de behoefte aan re-integratie-instrumenten wil de gemeente specifieke prioriteiten stellen in verband met financiële mogelijkheden en maatschappelijke, economische en conjuncturele ontwikkelingen. Dit om ervoor te zorgen dat het inkoopproces gericht is op het oplossen van het juiste probleem. Hiervoor beantwoorden wij achtereenvolgens de volgende vragen:

- Wat verstaan we onder re-integratie-instrumenten?
- Welke doelgroepen onderscheiden we?
- Op welke wijze hangt het aanbod samen?
- Welke instrumenten willen we inzetten per doelgroep?
- Welke soort bekostiging willen we?

1.4 Wat verstaan we onder re-integratie-instrumenten?

Onder re-integratie-instrumenten verstaan wij de begeleiding bij re-integratie voor inwoners met een korte, lange of zeer lange afstand tot de arbeidsmarkt. Zonder deze begeleiding is het onwaarschijnlijk dat zij zullen participeren in de maatschappij of richting een werkplek komen. Het huidige aanbod aan re-integratie-instrumenten van de gemeente is sterk versnipperd en bestaat uit een historisch gegroeid palet. Hierdoor wordt binnen de gemeente overzicht over het gehele aanbod aan re-integratie instrumenten gemist en is er te weinig sprake van onderlinge samenwerking tussen de aanbieders, de gemeente en het maatschappelijk voorveld. Het doel van de gemeente met het inkoopproces van de begeleiding bij re-integratie is het creëren van een passend en voldoende gevarieerd aanbod van voorzieningen voor alle inwoners met een bijstandsuitkering. De gemeente maakt in het plan van aanpak 'Werken, werken aan en meedoen' onderscheid in de volgende drie perspectieven:

- Meedoen: voor inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt; door verbetering van de persoonlijke levenssituatie kan participatie op de arbeidsmarkt in de toekomst mogelijk worden.
- Werken aan: voor inwoners waar ontwikkeling nodig is voor terugkeer naar de arbeidsmarkt.

¹ Plan van aanpak 'Werken, werken aan en meedoen'

- Werken: begeleiding naar werk, voor inwoners met een korte afstand tot de arbeidsmarkt.

Op basis hiervan komen we tot drie categorieën aan re-integratie-instrumenten:

- Activeringstrajecten.
- Ontwikkelingstrajecten.
- Begeleidingstrajecten.

Deze drie categorieën lichten wij hierna nader toe.

1.4.1 Activeringstrajecten

Activeringstrajecten zien toe op de verbetering van de kwaliteit van leven en een zinvolle (arbeidsmatige)dagbesteding. Door verbetering van de persoonlijke levenssituatie kan participatie op de arbeidsmarkt in de toekomst mogelijk worden. Onder activeringstrajecten worden trajecten verstaan met het volgende doel:

Het verhogen van de fysieke en psychische weerbaarheid

De kandidaat leert om te gaan met belemmeringen en krijgt meer structuur. Deze trajecten zijn bedoeld ter voorbereiding op een traject naar participatie in de maatschappij, naar een passende (werk)omgeving of (beschut)werk.

Er is een specifieke behoefte aan trajecten waarbij kandidaten met een langere afstand tot de arbeidsmarkt ondersteund worden om zodoende de eerste stappen naar participatie te kunnen zetten. Daarvoor is een gevarieerd aanbod aan trajecten noodzakelijk waarmee kandidaten geholpen kunnen worden met onder andere:

- Het aanbrengen van structuur in hun dagelijks leven.
- Het verbeteren van de levensstijl en gezondheid.
- Het wegnemen van persoonlijke belemmeringen.
- Psychische ondersteuning.

1.4.2 Ontwikkelingstrajecten

Ontwikkelingstrajecten zien toe op het bewegen van de inwoner met een bijstandsuitkering richting duurzame en bevredigende plaatsing op de arbeidsmarkt of een zinvolle dagbesteding. Deze trajecten richten zich op inwoners met een grote(re) afstand tot de arbeidsmarkt en die nog niet klaar zijn om aan het werk te gaan. De kansen voor deze werkzoekenden op een duurzame en bevredigende plaatsing op de arbeidsmarkt kunnen worden vergroot door verbetering van de opleiding, het ontwikkelen van specifieke vaardigheden, verbetering van de gezondheid en persoonlijke ontwikkeling. Onder ontwikkelingstrajecten worden trajecten verstaan met als doelen:

Het versterken van algemene vaardigheden

Dit is erop gericht om een kandidaat vaardigheden op te laten bouwen die behulpzaam zijn in het regulier meedoen in de maatschappij. Bijvoorbeeld het volgen van een assertiviteitstraining of het verder ontwikkelen van digitale vaardigheden.

Het versterken van de werknemersvaardigheden

Dit is erop gericht om een kandidaat een regulier arbeidsritme te laten opbouwen, te leren onder leiding en toezicht te werken en te leren taken en opdrachten (zelfstandig) uit te voeren.

De arbeidsmarktpositie in beeld brengen

Het ondersteunen van de kandidaat om inzicht te krijgen (met een realistische kijk) op zijn capaciteiten en vaardigheden in relatie tot de arbeidsmarkt. Oriëntatie op mogelijke beroepsrichting en/of scholing.

Het versterken van de arbeidsmarktpositie

Het bieden van training aan de kandidaat om kennis en vaardigheden op te doen waarmee de arbeidsmarktpositie versterkt kan worden. Hieronder vallen bijvoorbeeld training in het beginnen van een eigen onderneming of een opleiding in een kansrijke arbeidssector, zoals de zorg of kinderopvang.

Het versterken van de presentatievaardigheden

Activiteiten die de kandidaat in staat stellen om de arbeidsmarkt op te gaan. Zoals het schrijven van sollicitatiebrieven of het opstellen van een goed cv.

Het versterken van de beheersing van de Nederlandse taal

Het bieden van training aan een kandidaat die de Nederlandse taal niet of niet in voldoende mate beheerst en voor wie dit noodzakelijk is om de arbeidsmarktpositie te versterken.

1.4.3 Begeleidingstrajecten

Begeleidingstrajecten zien toe op het faciliteren van een snelle terugkeer naar de arbeidsmarkt door bemiddeling naar werk en werkgerichte training. Deze trajecten zijn er voor werkzoekenden met een relatief korte(re) afstand tot de arbeidsmarkt en die klaar zijn om aan het werk te gaan of dit met kleine interventies kunnen worden. Onder begeleidingstrajecten worden trajecten verstaan met het volgende doel:

Het bieden van begeleiding

Dit betreft het bieden van begeleiding die is afgestemd op de werkzoekende en aansturing op het uitvoeren van werk met als doel het creëren van ruimte en beweging richting arbeidsmarkt, zelfstandig ondernemerschap en/of eventueel vrijwilligerswerk of een werkervaringsplek. De begeleiding wordt zoveel als mogelijk groepsgewijs georganiseerd zodat de werkzoekenden ervaringen met elkaar delen en gebruik kunnen maken van elkaars netwerk.

1.5 Welke doelgroepen onderscheiden we?

Begeleiding bij re-integratie is er voor mensen met een korte, lange of zeer lange afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente wil met dit inkoopproces een evenwichtige verdeling van voorzieningen bevorderen tussen de volgende te onderscheiden doelgroepen:

Regulier

Inwoners met een Participatiewet-uitkering. De groep regulier bestaat (voornamelijk) uit de volgende subdoelgroepen:

- **Jongeren (inwoners tot 27 jaar)**

De meeste jongeren slagen er goed in om zelf op zoek te gaan naar een passende baan of opleiding. De jeugdwerkloosheid in de gemeente is lager dan het landelijk gemiddelde en toch zijn er jongeren in een kwetsbare positie. Zij hebben geen betaald werk, volgen geen onderwijs en/of worstelen met complexe problemen. Deze jongeren lopen een groter risico op langdurige werkloosheid, armoede en schulden, psychische problemen en een sociaal isolement. Daarnaast vormen zij ook een risico voor de samenleving door het verlies aan arbeidspotentieel en een

grotere kans op langdurige uitkeringsafhankelijkheid. De gemeente wil extra inzetten op duurzame participatie van deze doelgroep en deze jongeren ondersteunen bij het vinden van werk en/of hen helpen om aan het werk te blijven.

- **Alleenstaande ouders**

Uit onderzoek blijkt dat de alleenstaande ouders een groep is met (verborgen) arbeids- en ontwikkel-potentie. Een verklaring hiervoor is dat (vaak vrouwelijke) alleenstaande ouders in een bijstandssituatie terechtkomen die niet direct het gevolg is van werkloosheid. Vaak nog voordat zij hun arbeids- en ontwikkelpotentie volledig benut hebben. De gemeente wil extra inzetten op deze doelgroep om het toekomstperspectief voor deze ouders en hun kinderen te verbeteren.

- **Vijftigplussers (inwoners vanaf 50 jaar)**

Eenmaal werkloos kost het de meeste vijftigplussers veel moeite om binnen of buiten zijn/haar beroep of sector aan werk te komen. Hun baankans is lager dan die van vijftigminners. De gemeente wil extra inzetten op deze doelgroep, aangezien de huidige arbeidsmarkt meer kansen biedt voor de positie van werkzoekende vijftigplussers.

Anderstaligen

Inwoners met een Participatiewet-uitkering en een niet Nederlandse achtergrond krijgen met andere obstakels te maken op weg naar een baan. Bij deze doelgroep is de taalbarrière vaak een reden waarom zij hun kennis, kunde en kwalificaties die zij in hun geboorteland hebben opgedaan (nog) niet kunnen inzetten. Daarnaast speelt hun culturele achtergrond een belangrijke rol bij de re-integratie. Daarvoor moet enerzijds aansluiting gevonden worden in de belevingswereld van de betreffende inwoner door middel van culturele expertise en anderzijds de inwoner geholpen worden bij Nederlandse normen en ethiek in de werkomgeving. Het aanbod aan re-integratietrajecten voor de reguliere doelgroep sluit niet altijd goed aan op de behoeften van inwoners met een niet Nederlandse achtergrond. Daarom maakt de gemeente een onderscheid in de verdeling van voorzieningen voor deze specifieke doelgroep.

Banenafpraak

Sinds 2015 ondersteunen gemeenten een nieuwe doelgroep: inwoners die niet in staat zijn om zelfstandig het wettelijke minimumloon te verdienen. Deze inwoners vielen hiervoor onder de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Deze inwoners vallen nu onder de banenafpraak op grond van de Participatiewet. Vaak zijn aanpassingen op de werkplek of is er extra begeleiding nodig. Wanneer inwoners uitstromen blijft een (financiële) relatie met de gemeente bestaan in de vorm van loonkostensubsidie. Dienstverlening aan deze doelgroep is intensief. Zowel qua middelen als capaciteit. Dit geldt voor beschut werk, maar ook de plaatsing op regulier werk (naar loonwaarde) vergt hoge uitvoerings- en begeleidingskosten. Dit komt mede door processen voor indicering voor de banenafpraak, bemiddeling en jobcoaching. Zonder ondersteuning kunnen deze inwoners de stap richting werk niet maken. Het risico op afhankelijkheid is voor hen daarom groot. Daarom blijft de gemeente extra in deze groep investeren en kiest de gemeente ervoor om de begeleiding bij re-integratie voor inwoners met een Indicatie banenafpraak apart in te kopen.

1.6 Op welke wijze hangt het aanbod samen?

Binnen dit onderdeel beschrijven we de samenhang van het aanbod met aangrenzende domeinen en de gewenste relatie tussen de gemeente en toekomstige aanbieders.

1.6.1 Samenhang van het aanbod

Een inwoner die re-integreert kan naast de bovenstaande re-integratie-instrumenten mogelijk ook gebruikmaken van flankerende voorzieningen gericht op het wegnemen van belemmeringen voor de (duurzame) participatie of voorzieningen binnen het voorliggende aanbod van de gemeente (voorliggende voorziening). Deze voorzieningen worden in eigen beheer uitgevoerd of in

samenwerking met ketenpartners. De gemeente wil een goede aansluiting creëren tussen de vraag van de inwoner en het aanbod aan re-integratievoorzieningen binnen de gemeente en de re-integratiepartijen. Aangezien een goede samenhang tussen deze voorzieningen de kans op een succesvolle re-integratie sterk vergroot. Deze samenhang in het aanbod mist momenteel vaak nog. Zo wordt weinig gebruikgemaakt van de beschikbare voorliggende voorzieningen. Instrumenten en voorliggend aanbod zouden samen deel uit kunnen maken van de ondersteuning die een kandidaat ontvangt. De gemeente ziet daarom ook een rol voor aanbieders in het zoeken van de verbinding met het voorliggende veld. Hierna volgt een niet-limitatieve opsomming van relevante partijen en diensten binnen de gemeente en in de regio:

Humanitas - Nazorg

Wanneer een kandidaat aan het werk gaat, brengt dit allerlei veranderingen met zich mee. Kandidaten moeten hun leven anders inrichten en hebben ook te maken met administratieve veranderingen. Zeker in de huidige tijd van financiële onzekerheid kan de stap naar een betaalde baan vanuit een uitkeringssituatie spannend zijn. Om terugval te voorkomen, kan nazorg ingezet worden. Humanitas ontvangt hiervoor subsidie van de gemeente.

De bibliotheek – Digitale vaardigheden

De bibliotheek biedt verschillende cursussen aan, bijvoorbeeld om digitale vaardigheden te versterken. Kandidaten kunnen hiervan gebruik maken.

De SWOP – Bevorderen welzijn inwoners

Stichting Welzijn & Ondersteuning Pijnacker-Nootdorp (SWOP) heeft ten doel het welzijn van inwoners van de gemeente te bevorderen, waardoor participatie in het maatschappelijk verkeer mogelijk blijft of weer wordt. Daarnaast vervult de SWOP in de gemeente onder meer het Vrijwilligers Informatie Punt (VIP). Het VIP stimuleert en ondersteunt inwoners bij vrijwilligerswerk. Ten aanzien van re-integratie is de wens om, wanneer uitstroom naar regulier werk bijvoorbeeld (nog) niet realistisch is, kandidaten te activeren door middel van vrijwilligerswerk. Kandidaten actief begeleiden en ondersteunen in vrijwilligerswerk gebeurt nog onvoldoende. Het VIP kan daarin een rol spelen.

Gro-Up Buurtwerk - Jongerenwerk

Kandidaten t/m 23 jaar kunnen bij het jongerenwerk terecht voor advies op verschillende vlakken.

Buurt & Zo – Inloop GGZ-Delfland

Buurt & Zo is een inloophuis in Pijnacker voor inwoners met psychische problemen. De inloop is voor iedereen toegankelijk, ook zonder een indicatie/behandeling bij GGZ-Delfland. Deze laagdrempelige voorziening kan een belangrijke rol spelen in sociale activering van kandidaten met psychische belemmeringen.

Gemeente Pijnacker - Schuldhulpverlening

Schulden kunnen in de weg staan op de weg naar re-integratie. De gemeente biedt schuldhulpverlening aan mensen met (dreigende) schulden. Mensen krijgen advies over mogelijke oplossingen.

Taalhuis – Ontwikkeling Nederlandse taal

Het taalhuis is onderdeel van de Bibliotheek Oostland in Pijnacker en biedt hulp bij het beter leren lezen, schrijven en begrijpen van de Nederlandse taal. Het Taalhuis biedt onder meer verschillende cursussen aan.

Het Werkgeversservicepunt - Personeelsvraagstukken

Het Werkgeversservicepunt Zuid-Holland Centraal (WSP ZHC) is het aanspreekpunt voor werkgevers in de regio met personeelsvraagstukken en die inclusief willen ondernemen. Het WSP ZHC is een samenwerkingsverband van de gemeenten Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer en het UWV en Werkbedrijf de Binnenbaan.

Het Regionaal Mobiliteitsteam – (Om)scholing en begeleiding

Het Regionaal Mobiliteitsteam Zuid-Holland Centraal (RMT) bestaat uit gemeenten, partners uit het onderwijs en partners zoals het UWV, het WSP, VNO-NCW, de FNV en het CNV. Het RMT biedt kosteloze ondersteuning aan mensen die hun baan dreigen kwijt te raken of ondernemers die ondersteuning nodig hebben. Het RMT biedt coaching en advies.

Leerwerkloket – (Om)scholing en bijscholing

Bij het Leerwerkloket Zuid-Holland Centraal kunnen werkzoekenden, werknemers, scholieren, studenten en ondernemers terecht voor advies over om- en bijscholing, werkend leren en leerwerktrajecten.

Leerwerkmakelaar – Begeleiding passende leerwerkplek

De Leerwerkmakelaar helpt jongeren bij het vinden van een passende leerwerkplek, zodat ze via werken en leren een (mbo-)diploma kunnen halen. Vanaf 2021 maakt de gemeente gebruik van de leerwerkmakelaar van de gemeente Zoetermeer.

Matchmaker - Jobcarving

Er zijn in de regio twee matchmakers voor de doelgroep Banenafspraken. Matchmakers zoeken met een kandidaat naar een passende plek en kunnen daarbij ook jobcarving toepassen; bij jobcarving worden de taken in een baan aangepast op een kandidaat, zodat een baan gerealiseerd wordt die aansluit op de vaardigheden van de kandidaat.

Jobcoach – Coaching

Specifiek voor de doelgroep arbeidsbeperkten is in 2018 al een jobcoach aangesteld. Deze ondersteunt werkgevers en begeleidt werknemers gedurende het dienstverband. Voor de reguliere doelgroep is in toenemende mate sprake van problemen op meerdere leefgebieden. Om de kans op succesvolle matches te vergroten is ook voor deze groep behoefte aan een jobcoach.

1.6.2 Gewenste relatie tussen gemeente en aanbieders

De klantmanagers van de gemeente zijn nauw betrokken bij de ondersteuning van inwoners en houden actief in de gaten wat de voortgang van een re-integratietraject is. De gemeente wil deze rol bewaren. Klantmanagers blijven graag betrokken en houden zicht op de effecten van ondersteuning die kandidaten ontvangen. Daarnaast is er een voorzichtige wens om met dit inkoopproces een strategisch partnerschap tussen de gemeente en aanbieders vorm te geven. Zo kan het aanbod optimaal afgestemd worden op (veranderende) behoeften. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat deze inspanningen proportioneel moeten zijn. Een intensief strategisch partnerschap met een grote hoeveelheid aanbieders is, mede gezien de omvang van de opdracht, niet reëel.

1.7 Welke instrumenten willen we inzetten per doelgroep?

Voor beide doelgroepen in dit inkoopproces, regulier en anderstaligen, wil de gemeente alle drie de categorieën aan re-integratietrajecten potentieel kunnen inzetten. Beide doelgroepen kunnen

namelijk behoefte hebben aan trajecten binnen het volledige aanbod of een combinatie daarvan. In het schematisch overzicht hieronder wordt de beoogde samenhang tussen de drie verschillende type trajecten weergegeven. Daarbij is het nadrukkelijk ook mogelijk dat een inwoner tegelijkertijd gebruik maakt van meerdere trajecten uit onderstaand overzicht of uit flankerende voorzieningen.

